

POSUDEK VEDOUCÍHO

diplomové práce **Bc. Zbyňka Turečka**,

studenta III. ročníku navazujícího magisterského oboru *Historie*,

Kriminalita a její potírání na Mikulovsku v letech 1945–1960,

HÚ FF UHK, 2021, 85 s.

Diplomant Bc. Zbyněk Tureček si za své téma vybral otázku kriminality a jejího potírání v širokém období patnácti let po druhé světové válce. Svůj zájem situuje do regionu Mikulovska, který přibližuje i v dalších historicko-geografických souvislostech. Téma takové by proto bylo jistě zajímavou exkurzí na pomezí politických, sociálních i čistě kriminálních dějin historicky bezesporu zajímavé oblasti. Práci rozděluje diplomant do 5 základních kapitol, které dále vhodně člení.

Práce nese několik charakteristik, které lze označit za přínosné. Kromě samotného tématu oceňme dobrou šíři velmi specifické pramenné základny, kterou autor vytěžil. I samo tematické rozdělení textu na otázku kriminality jako takové a způsobů, jakými příslušné orgány na fenomén její přítomnosti ve společnosti reagovaly, nabízí možnost vytvoření vývojového institucionálního i myšlenkového schématu, které vytvoří přehled tohoto mechanismu v dějinném procesu. Nepochybnou pro historický přínos se může stát také autorův zájem o genezi vyšetřovacích orgánů (v tomto případě SNB), který by v komparaci s genezí kriminality jako sociálního fenoménu vytvořil nejedno zajímavé srovnání. Sumárně tedy jde o zajímavý nápad s dobrou úvodní ideou. „Případové studie“, tedy konkrétní příklady kriminálních kauz, jsou zpracovány se zřejmým zaujetím. Je patrné, že tato část práce diplomanta bavila a důkladně ji prostudoval v příslušných pramenech.

Problematické je však zpracování práce. Jakkoli se to může zdát marginální, čtenář se neubrání prvnímu znepokojení velmi záhy poté, co zrakem spočine na samotném textu. V magisterském studiu se již bere jako samozřejmé, že diplomant předloží k obhajobě odpovídající gramatickou, stylistickou i technickou stránku textu, neboť by neměl být v historickém řemesle nováčkem. Diplomovou práci Bc. Z. Turečka ovšem k takto kvalitním pracím počítat nelze – text obsahuje chyby gramatické i stylistické (z důvodu rozsahu tohoto posudku je skutečně nebudu jednotlivě vyjmenovávat), překlepy, použití archaismů, o nichž lze soudit, že jsou poplatné textu pramenů („*Werwulfů*“, s. 17, 18, 40, atd.). Úroveň použití citačního úzu je – diplomant promine – prachbídná; jakkoli je patrné, že se autor seznámil s vyžadovanými citačními pravidly, dochází k četnému opakování nezkrácených citací, některé části obsahují pouze odkaz „*tamtéž*“ a vypovídají o jediném zdroji pro větší části textu (např. s. 23–29),

interpunkce nejsou zkontrolovány, atd., atp. Již samotný obsah se kvůli změti různých tučných anebo netučných (či jinak upravených) částí stává „terčem pro oko“. Jakkoli můžeme říci, že na textu by měla být hlavní myšlenka, nelze opomenout skutečnost, že kultivovanost technické části práce je zrcadlem myšlenkové a pracovní úrovně práce, poukazující na zvládnutí akademických postupů psaní odborných text. Je to dle mého názoru navíc zcela zbytečná chyba; práci stačilo podrobit potřebným korekturám.

Nicméně pohledme směrem k odbornému vyznění práce. Jak bylo označeno výše, samotné téma a úmysl diplomanta lze označit za dobré. V první kapitole je pozornému čtenáři ještě tento úmysl v textu patrný. Text však nadále negraduje, naopak, ukazuje postupnou nepevnost a nesystematičnost celého uchopení, což je dle mého názoru podstatnou výtkou. Již samotná definice kriminality je diskutabilní, a pokud by ji autor chtěl obhájit (což by jistě mohl a měl), potřeboval by mít k ruce její pevnější vymezení. Stejně tak v názvu zvolené „potírání kriminality“, proces o poznání složitější, doznává postupem práce poněkud schematického a rutinního zpracování. Tento postup by ukazoval na nedostatek času, který diplomant měl na tvorbu svého autorského textu.

V textu mi chybí některé věci a některá myšlenková uchopení, která by dle mého názoru prospěla. Mezi nimi vidím jako základní tato:

- Absence součinnosti tématu s fenoménem trestních nalézacích komisí (s výjimkou stručné zmínky na s. 81). Aby mi bylo rozuměno: autor nemá být nucen vypracovat v rámci této práce ještě zvláštní dějiny příslušného TNK. Jde nicméně o propojení politických a „kriminálních“ dějin. Toto uchopení by bylo možné vypracovat čistě komparativně – existuje mnoho absolventských prací na téma TNK v různých regionech ČSR (mnoho z nich bylo obhájeno právě na FF UHK). V ideálním případě by měl autor tyto fenomény prostudovat, načež by v patřičné kritické komparatistice upozornil na vývoj politicko-mocenských instrumentů potírání kriminality s dalšími trestně-právními fenomény poválečné doby. Nemuselo by se tak jednat o přílišné rozvinutí a prodloužení práce – spíše potřebné poukázání na pochopení a porozumění složitosti celého procesu.
- Německá otázka po válce by vystačila na několik mezinárodních výzkumů, a tak není nutné (ani reálné) diplomanta nutit k tomu, aby ji zcela obsáhl. Pokud však německou otázku zařadil pod pojem „kriminalita“, pak mi v textu chybí brilantnější vydefinování potřebných souvislostí. Lze vůbec považovat činnost německého obyvatelstva za činnost kriminální, či snad hovoříme o simplifikaci v rámci tzv. „kolektivní viny“? V jakém smyslu byla jejich „kriminalita“ odlišná od předválečného chápání tohoto termínu? Došlo k posunutí jejího chápání? Lze

odkázat v praktických příkladech na změnu myšlenkového i praktického právního schématu činovníků kriminálních vyšetřovacích institucí?

- V tomto smyslu postrádám také bližší ukotvení přelomu ve výše dotčeném pojetí pojmu kriminality po únoru 1948, a tedy také jeho znovudefinování novým režimem. Diplomant postupuje však v „zajetých kolejích“, které si v roce 1945 nastavil. Jistě, jsou formy kriminality, které se nemění, o tom nelze polemizovat. Ale je myšlenkové a právní uchopení tohoto pojmu stejné? Mění se? V jakém smyslu? Máme zde otázky bez odpovědi, která by byla tak potřebná.

Toto jsou jen základní teze, které by autor měl v textu uvést, na které by se měl snažit odpovědět. Je nepochybné, že prameny a (jak věřím) schopnosti k tomu diplomant má. Jen jaksi nedovedl své úvahy tak daleko, jak si možná přál na začátku práce. Mohli bychom dále hovořit o použité odborné literatury – jakkoli jsem příznivcem prací, které jsou zaměřené primárně na kritickou a komparativně využitou analýzu pramenů, a které nepotřebují desítky či stovky položek na seznamu odborné literatury, domnívám se, že v mnohých částech byla literatura využita pro „prokázání“ názoru autora na danou souvislost, nikoli pro kritické zhodnocení dějinného procesu.

Tím se dostáváme k tomu, co mne na předložené diplomové práci mrzí asi nejvíc – autor příliš uspíšil její odevzdání a „nedotáhl do konce“ své původní záměry. Některé chyby jsou zcela zbytečné a snadno odstranitelné (předně absence korektur jakéhokoli typu), jiné by nepochybně bylo možné eliminovat časovým zkrácením nebo redefinováním tématu diplomové práce, další pak volají po potřebě hlubšího promyšlení argumentace. Přitom nepochybuji o tom, že by snad diplomant takového úkolu nebyl schopen.

Po důkladném promyšlení proto doporučuji, aby diplomant přistoupil k obhajobě předložené práce a svůj tvůrčí záměr obhájl svými reakcemi na posudek vedoucího a oponenta práce, případně na otázky komise. Pokud pak příslušná komise sezná, že při obhajobě uspěl, navrhuji hodnocení diplomové práce Bc. Zbyňka Turečka známkou .

V Hradci Králové dne 11. ledna 2021

PhDr. Tomáš Hradecký, Ph.D.

proděkan FF UHK